

Bosti-tilausjärjestelmästä luopuminen ympärivuorokautisessa lastenkotitoiminnassa

Helsingin kaupungin ympärivuorokautisessa lastenkotitoiminnassa arjen lähes kaikkiin hankintoihin on käytössä Bosti-tilausjärjestelmä ja tämän rinnalla käteiskassajärjestelmä pieniin hankintoihin. Käteiskassa on tarkoitettu 1-20 euron arvoisiin arjen ostoksiin ja tätä suuremmat hankinnat on tehtävä Bosti-järjestelmän kautta. Bosti-järjestelmän korvaamistarpeet ovat olleet lastenkotitoiminnassa keskustelussa monta kertaa aiemminkin, mutta mitään asian muuttamiseksi ei ole tehty.

Bosti-tilauksia tehdään kaupungin lastenkodeissa lähes päivittäin. Lasten vaatteet, koulu- ja hygienia- tarvikkeet, harrastusvälineet, pienelektroniikka, lasten säännölliset viikottain haettavat lääkkeet, julkisen liikenteen matkaliput, parturikäynnit, osa päivittäisistä elintarvikkeista, lasten kanssa tehtävät aktiviteetit kuten elokuvaliput, huvipuistoissa käynnit yms maksetaan Bosti-tilauksilla. Tilauksia tarvitaan kaikkeen toiminnan ja lasten päivittäisen arjen ylläpitoon. Tilaukset vaativat monenlaista kirjanpitoa ja lukuisia, erilaisia toimenpiteitä prosessin lukuisissa eri vaiheissa, joka vaatii järjestelmän käyttöön useita henkilötyötunteja viikossa. Bosti-tilauksiin liittyy myös monia ennalta arvaamattomia ongelmia, jotka lisäävät entisestään prosessin raskautta. Bosti-tilausjärjestelmän ohjeen mukaan tilauksen tekijän pitäisi käydä vastaanottamassa tilaus Bosti-järjestelmässä viiden päivän sisällä oston jälkeen, mutta todellisuudessa tilaukset ehditään vastaanottamaan usein vasta kuukausien päästä, sillä arjessa ei ehditä silmällä reaaliajassa tekemien tilausten tilaa. Arjen toimintojen turvaamiseksi esimerkiksi tilauksia lasten lääkkeisiin pitää olla tehtynä valmiiksi eikä tilausten päivittäinen seuranta ole arjen kiireessä realistista. Pienten, päivittäisten arjen hankintojen tekeminen on kohtuuttoman monimutkaista ja vaatii paljon aikaa ja selvittelyä. Tämä kaikki aika on poissa työntekijöiden tärkeimmästä tehtävästä eli lasten kanssa vietetystä ajasta sekä tavoitteellisesta, ammatillisesta ja työntekijöiden koulutusta vastaavasta työskentelystä. Työntekijät ovat tällä hetkellä muutenkin erittäin kuormittuneita ja lapset voivat yhä huonommin.

Yksi tärkeimmistä epäkohdista on se, että nykyinen käytäntö asettaa lastenkodeissa asuvat lapset eriarvoiseen asemaan muihin lapsiin verrattuna. Bosti-tilaukset eivät käy läheskään kaikkiin liikkeisiin ja näin tietyn tuotteen tai tarvikkeen hankkiminen lapselle on mahdotonta. Suurin osa verkkokauppaostoksista ei ole myöskään mahdollista ja yksiköissä on jopa tilattu arjen kiireessä lapsille vaatteita verkkokaupassa jopa henkilökunnan omilla luottokorteilla, koska se on ollut yksinkertaisesti huomattavasti helpompi vaihtoehto. Tilauslomakkeiden käyttö liikkeissä vaarantaa jopa lapsien yksityisyyden kun ostotapahtuman yhteydessä tulee niin myyjille kuin ympäröiville asiakkaille selväksi, että asiakkaana on lastenkodissa asuva lapsi. Tilauslomakkeisiin on merkitty lastenkodin nimi ja osite, jonka myyjät usein toistavat kovaan ääneen muiden asiakkaiden kuullen. Nämä tilanteet tuntuvat lapsista todella ikäviltä ja epäreiluilta.

Tampereella ostolapuista luovuttiin jo vuosien 2010-2012 välillä ja perusteena oli nimenomaan lastensuojelulaki. Perusteluina oli mm tietosuoja, joka ei ostolappuja käytettäessä toteudu. Ostolapun tilalle tuli käytäntö, jossa kaikissa lastensuojelulaitoksissa työskentelevällä jokaisella vakituisella työntekijällä on luottokortti 1500 euron luottorajalla. Jokainen työntekijä kerää kuitit ja ne toimitetaan tietyn väliajoin sihteerille budjetoitavaksi. Työntekijät ottavat varmuudeksi myös kopiot kuiteista itselleen mahdollisten epäselvyyksien varalta.

Tampereella on myös joustavampi käteiskassa käytäntö kuin Helsingissä, jonka käytännöstä Helsingin kannattaisi konsultoida Tampereen lastensuojelun toimialaa.

Bosti-tilausjärjestelmästä luopuminen ja jokaiselle vakituiselle työntekijälle hankittava luottokortti tulee maksamaan kaupungille jonkin verran, mutta kokonaiskustannukset tulevat selvästi laskemaan Bosti-järjestelmän ylläpitokustannuksiin viitaten sekä lastensuojelun työntekijöiden työajan tehokkaamman ajan käytön mahdollistamiseksi lasten parissa. Henkilökohtaisen työpaikan luottokortin etu mahdolli-

sia väärinkäytöksiä ajatellen on se, että tietoihin pääsy on myös hallinnoivalla henkilöllä esimerkiksi sihteerillä, joten tässä ei ole eroa heikentävään suuntaan kuihin maksutapoihin verrattuna. Helsingin kaupungin strategian mukaisesti meidän tulee tarkastella avoimesti niitä kohtia, joissa prosesseja voi tehostaa ja byrokratiaa keventää. Monimutkaisesta, työntekijöiden työaikaa ja lasten yksityisyyttä heikentävästä Bosti-tilausjärjestelmästä tulee luopua ajatellen lastenkoteihin sijoitettujen lasten oikeudenmukaista kohtelua ja hyvinvointia. Tällä muutoksella on valtava vaikutus lastenkotien arkeen ja positiiviset vaikutukset kertautuisivat ja näkyisivät niin lasten kuin työntekijöiden hyvinvoinnissa.

Esitän aloitteessani selvittävän mahdollisuutta luopua monimutkaisesta ja työntekijöiden työaikaa kohtuuttomasti vievästä Bosti-tilausjärjestelmästä ympärivuorokautisessa lastenkotitoiminnassa ja selvittää mahdollisuutta siirtyä Tampereen esimerkin mukaiseen malliin.

Helsingissä 21.06.2023

Vepsä Sinikka

Jäsen

Sosiaalidemokraattinen valtuustoryhmä

(1 + 28 allekirjoitusta)

Gebhard Elisa

Asko-Seljavaara Sirpa

Sohrabi Seida

Heinäluoma Eveliina

Lindgren Minna

Austero Nita

Hiltunen Titta

Peltokorpi Terhi

Korpinen Laura

Holopainen Mari

Houtsonen Martina

Juva Kati

Ahde Hilikka

Malin Petra

Laaksonen Heimo

Jalovaara Ville

Helal Fardoos

Arajärvi Pentti

Hjelt Jenni

Muurinen Seija

Månsson Björn

Abib Mukhtar

Laisaari Johanna

Ahmed Mahad

Vesikansa Sanna

Grotenfelt Nora

Castrén Maaret

Leppäkoski Alisa